

15/9

Socialdemokratin frändskap med kommunismen

framträdde med utomordentlig skärpa i hr Z. Höglunds valtal i Vasaparken i fredags. Hr Höglund försvarede sin kända paroll: "Ingen vänskap åt höger, ingen fiendskap åt vänster." "Det finns", yttrade han enligt stenografiskt referat, "i detta nu ingenting till vänster om socialdemokratin sedan kommunisterna har slutit upp omkring arbetarrörelsens efterkrigsprogram, både i fråga om dess allmänna politik och i fråga om kommunalpolitiken. Det finns ingenting att slåss emot åt vänster i det aktuella läget." Från folkpartiets sida har under angrepp från socialdemokratiskt håll påståtts att socialdemokratin bereder vägen för kommunismen. Nu skärper socialdemokratin kommunale ledare i Stockholm detta påstående: socialdemokrater och kommunister är i dagens läge ett och samma, båda partierna står lika långt åt "vänster". Diktaturens parti likställs alltså med socialdemokratin. Längre kan man inte gå i bestyrkande av motståndarnas farhågor. För socialdemokratin dubbelspel är betecknande att de citerade satserna helt uteslutits i Morgon-Tidningens eljest utförliga referat. In i det sista söker man vinna väljarna med bedrägliga metoder.

D. N.
17/9 1946

Radion och dess arvoden

De svenska radioprogrammen har gång efter annan utsatts för generell kritik. Att bilda sig en mening om denna kritiks räckvidd och riktighet är utomordentligt svårt. Härför fordras framför allt en systematisk jämförelse mellan svenska och utländska program, och en sådan har såvitt bekant aldrig presterats. Det är icke möjligt att fälla ett bestämt omdöme med ledning av de värderingar för vilka det egna landets radio blir föremål i skilda länder; en tendens till kritik är, av förfrågningar och erfarenheter att döma, överallt förhärskande. I varje fall lär de flesta vara ense om att den svenska radion i många fall bjuder på ointressanta föredrag och kläna teaterpjäser. Även de som icke deklarerar denna mening bör kunna vara ense om att en förbättring av programmen i dessa delar är önskvärd.

En huvudsak till bristerna är, såsom vid några tillfällen antytts, helt enkelt de låga arvoden. Mest påtagligt är detta i fråga om föredragen. För närvarande betalas i genomsnitt 110 kronor för ett föredrag på omkring en halv timme; i undantagsfall går man upp till avsevärt högre belopp, någon gång ända till 200 kronor. Dessa arvoden är, i förhållande till andra likvärdiga arbetsprestationer, skandalöst låga. Ett föredrag i radio kräver ungefär lika mycket utrymme som tre stora tidningsartiklar; en så låg betalning som 40 kronor för en dylik artikel lär numera knappast förekomma, i varje fall icke i de större tidningarna. Av radioföredragen fordras, eller bör åtminstone fordras, en mycket hög kvalitet; önskvärt vore att det stora antal föredrag som har populärvetenskaplig karaktär utarbetades av de främsta specialisterna på området. I utlandet torde motsvarande arvoden vara ojämförligt högre. I Danmark betalas minst 250 danska kronor för ett halvtimmeföredrag, det engelska minimiarvodet är en guinea i minuten, dvs. omkring 550 kronor för en halv timme, de amerikanska arvoden är än större.

Det påstås icke sällan att de låga arvoden kompenseras av att folk är angelägna att uppträda i radio för att därigenom bli kända, i lyckliga fall välkända. Resonemanget är ytterst farligt, ty man kan utgå från att de personer som vill öka sin prestige eller åtminstone göra sitt namn känt genom uppträdande i radio inte är de mest kvalificerade föredragshållarna. Här som på andra punkter gäller att vederbörande lockas av det han bäst behöver; en berömdhet kan möjligen stimuleras av oegennyttigt begär att meddela kunskap eller av ett högt arvode, men knappast av önskan att bli omtalad som radiotalare.

Att en ändring till det bättre här skulle kunna åstadkommas genom en generösare politik göres sannolikt av att en rad föredragshållare som just i radio vunnit välförtjänt framgång sällan återfinns på programmet, medan ett antal obetydliga eller medelmåttiga talare, med vida mindre kapacitet på sitt område, ofta återkommer. En annan erfarenhet pekar i samma riktning. Radions föredragsprogram tillkommer till större delen på initiativ av föredragshållarna själva. Det beräknas

att 70 procent av alla föredrag kommer till stånd efter sådana påståtningar; mellan den 1 januari och den 15 juni i år hade 149 av föredragen skickats in av föredragshållarna, under det att i 109 fall initiativet tagits av Radiotjänst. De tidningar vilkas kultursidor till äventyrs sköts på samma sätt är att beklaga.

Även på andra områden lär radions låga arvoden menligt påverka dess program. Dramatiska verk, skrivna för radio av svenska författare, betalas med 250 kronor för omkring 30 minuter, 375 kronor för omkring 45 minuter och 500 kronor för omkring 60 minuter. Dessa föreskrifter är redan på grund av sin stelhet orimliga. I många fall fordras veckor av förberedelse och studier för att skriva ett radiospel; särskilt gäller detta de många historiska skådespelen. Under alla förhållanden blir betalningen absurdt låg, sannolikt i förhållande till arbetstiden i många fall lägre än lönen för en grovarbetare eller en icke yrkesutbildad kontorist. Förvånande är att radiospelen under dessa förhållanden icke är sämre.

Här skall icke diskuteras vem som bär skulden till radions obenägenhet att betala rimliga arvoden. Obestriddigt är att en ändring till det bättre kunde vinnas med proportionsvis små summor. Radiolicenserna inbringar för närvarande omkring aderton miljoner om året, varav en tredjedel i ren vinst går till statsverket. Om en ringa del av dessa sex miljoner ansloges till höjda arvoden, skulle utan tvivel den svenska radions program kunna på ett avgörande sätt förbättras.